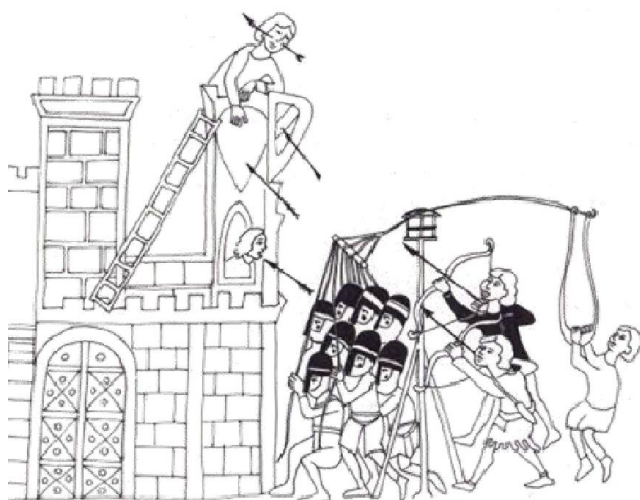
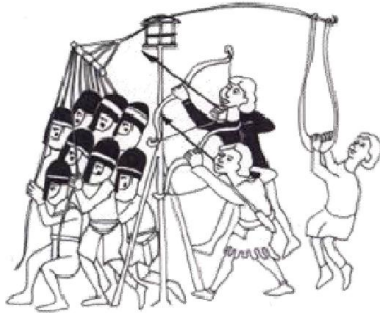
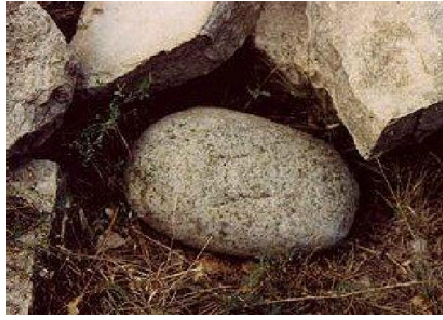

El fonavol

**Com
funcionaven
les màquines
de guerra?**

Les màquines de guerra, catapultes i grans fones, eren emprades per a llençar projectils de gran tamany. Aquests projectils solien ser pedres arrodonides anomenades bombardes. Aquests enginys eren utilitzats tant per atacar els castells com per defensar-los.

En aquest dibuix es pot veure com un grup d'homes estiren les cordes de manera que l'extrem on hi ha lligada la fona s'elevi i dispari el projectil. Un altre home sosté la fona, amb gran perícia, per assegurar la posició correcta de llançament. A la *Crònica* de Jaume I a aquest artefacte se l'anomena fonavol. Has provat d'accionar-la?

Sabies que també podien llençar foc ?

El foc també es podia fer servir com a arma. Mitjançant màquines com aquesta o fletxes es podien llençar objectes encesos dins el recinte enemic. Les armes de foc pròpiament dites no es feren servir fins molt avançada l'edat mitjana, tanmateix les cròniques califals ja citen el foc grec emprat en alguna algarada, com ara la que feren l'estiu de l'any 935 contra la costa de Catalunya. Evidentment que els atacs per mar eren molt diferents dels que es feien per terra, de tota manera podem llegir el text d'un setge a Barcelona:

L'esquadra va atacar Al-Faranga (el país franc, nom amb que les cròniques musulmanes designen la pre-Catalunya), que Déu arruïni, amb el seu general Abdalmalik [...] amb 20 "brulots" (vaixells carregats amb productes inflamables) amb foc grec i vint amb soldats, amb 1000 soldats i 2000 tripulants [...]

L'esquadra va avançar després vers la ciutat de Barcelona, que Déu destrueixi, prop de la qual els va sortir al pas, amb els seus soldats, un bàrbar anomenat Bellit, a qui van combatre els musulmans i el van matar a ell i a la majoria dels seus homes; i aturant l'esquadra davant de Barcelona, la van

combatre el dimecres 15 de juliol.

La població es va recollir i van tancar les portes de la ciutat, que van defensar des de dalt de les muralles des de bon matí fins al capvespre. L'esquadra va sortir d'allà el dijous vers el Llobregat, seguits al llarg de la costa per l'exèrcit franc, contra el qual van combatre els musulmans quan es trobaven al pla. Es va lliurar una violenta batalla en la qual els francs foren derrotats i els musulmans van campar pel terreny.

L'esquadra se'n va tornar i es va aturar a Tortosa, extrem del país dels musulmans, victoriosa i amb botí.

Any 935. Dolors Bramon. Anaquel... IX Pàg. 19-29.

En aquest text pots veure perfectament com al segle X els musulmans ja consideren Tortosa l'última ciutat del **califat**, mentre que Barcelona és la darrera ciutat de la **marca** dels francs. Enmig hi ha una ampla franja de ningú, exposada a totes les violències.

Viure en un Castell de la Frontera

Material elaborat per Eloi Biosca, Marta Sancho i Teresa Vinyoles

- Glossari

- **Califa/Califat**: Cap suprem de l'Islam que concentra el poder civil i religiós. A l'Espanya islàmica Abd-al-Rahman III constituï el califat de Còrdova (929-1031). Durant aquest període fou l'estat més extens i poderós de la Península i mantingué la seva hegemonia sobre els estats cristians del nord.
- **Marca** : Territori fronterer. Les fronteres entre els estats cristians peninsulars i els musulmans eren franges de territori d'extensió variable i molt poc segures. Durant els segles X i XI van rebre el nom de marques els territoris per on avançava la repoblació cristiana. Aquests territoris sovint havien estat prèviament terres dominades pels musulmans, però també podien haver estat zones més o menys despoblades i escassament controlades tant pels estats musulmans com pels cristians.